

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՄԵԿ ՄԱՐԴ.

ԹԻՖԼԻՍ

Մ. ՌՈՅԻՆՆԱՆՅԻ, ԳՐԱԴԱՐԱՆ. № 39.

1908

891.99

2-30

114-6 NOV 2011

ԱՆՈՒՅՈՒՄԸ ՎՈՐԴԱՆՆԵՐ

891.99
4-30

u

ՎՈՐԴԱՆ

1001
3915

ԱՆԱՐԻՍՏ

ՄԵԿ ԱՐԱՐ.

ԹԻՖԼԻՍ

ՀԱՐԱՐՆ Տ. Մ. ՌՈՏԻՆԵԱՆՅԻ, ԳՈՂՈՎԻՆՍԿ. № 39-
1908

08 AUG 2013

56.977

Настоящая пьеса, подъ заглавіемъ „АНАРХИСТЪ“, сочин.
А. Вартаніана, разрѣшена Намѣстникомъ Его Император-
скаго Величества на Кавказѣ, для представленія на сце-
нахъ края (Отзывъ Канцеляріи за № 14187) 10 іюня 1908 г.,
гор. Тифлисѣ.

За И. д. Предсѣдателя Комитета
А. Кишмишевъ

ՆՈՒԷՐ

Ի Մ

ԹԵՆԿԵԳԻՆ ՀՕՐ

ԱՆՄՈՌԱՅ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԱՆՈՒՇ.

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Եզոր Մարտինի վառնազով (Թիֆլիսի վաճառական)
Փեփեկ—սորա կինը

Սաշա—սորանց որդին

Սախոն » ծառան

Միշա } Սաշի ընկերները
Կոլա }

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԵԳՈՐ—60 տարեկան: Հագնում է լաստիկ արխալուղ, ոսկե քամար, վրայից երկար պինժակ. գլխին ծածկուած կղերկով կարաուղ, գործ է ածում սև սաթէ համբէ:

ՓԵՓԵԼ—38 տարեկան, գեղեցիկ, գրաւիչ դէմքով, հագնում է վրացիական տարազով: (Գլուխը կապած):

ՍԱՇԱ—Միշա և Կոլա 18—19 տարեկան, հագուստները գիմնազիստի ֆորմալ, գլխարկները առանց գերբի, իսկ V-րդ տեսաբանում հագնում են մշակի հին պատառտուն հագուստ, գլխներին փափախ:

Անցքը պատահում է Թիֆլիսում, 1906 թուին

Քեմը ներկայացնում է Եզոր Մարտինիի ճոխ կահա որուած դահլճը. կէս աքիական եւ կէս եւրոպական ծնով: (Լուսաւտից երևում է պարտէզ):

ՏԵՍԻԼ I

Սաշա (միայն ապ)

ՍԱՂԱ.—Ի՞նչ եղան, ուր մնացին, (նայում է ժամացոյցին) դարմանում եմ թէ ինչու այսքան ուշացան, (լսում է ոտքի ծայն) ա՛ երեկ գալիս են:

ՏԵՍԻԼ II

Նա Կոլա եւ Միշա

ՄԻՂԱ.—Սուս, գործերս հաջող է գնում:

ՍԱՂԱ.—Ո՛ւր, մնացիր դարմանալի մարդ էք, մի-թէ չգիտէք, որ ըսպէն թանգ արժէ մեզ համար:

ՄԻՂԱ.—Գու չգիտես Սաշա, հոգիներս դուրս եկաւ մինչև որ չորերը ճարեցինք: Իսկ դու կարծում էիր, որ պարապ էիր նստած, հա՛:

Բայց թողնենք այդ, չմոռանաս, որ այնտեղ դու բոլորովին չպէտք է խօսես:

ԿՈԼԱ.—Այո. այո. ձայն ծպտուն չհանես, հայրը կարող է ճանաչել քեզ ձայնից. միայն ես ու Միշան կխօսենք նորա հետ, բաւական է:

ՍԱՂԱ.—Դա երկրորդական հարց է. դուք այն ասացէք, ինչպէս արիք...

ՄԻՂԱ.—Լաւ, լաւ գիտեմ ինչ ես ուզում ասել, ամեն բան արդէն պատրաստ է, դուք այս ասացէք,

փողը ինչպէս պէտք է վերցնենք, որ հայրդ չը նկատի:

ՍԱՀԱ.—Դորա մասին ես արդէն մտածել եմ, թէ ինչպէս, կասեմ ձեզ ճանապահային, հիմայ ժամանակը չէ. վեր կացէք գնանք (ծածկում է զըլխարկը):

ԿՈՂԱ.—Գնանք, գնանք: (Գնում են):

Տ Ե Ս Ի Լ III

Փեփել (միայնակ)

Փեփել.— Էն գեղին մտածին տեսնում իք, էլի խուրդեն չբերից, հաղար ջէր ստիլ իմ, համա ումնիս ասում: (կանչում է) Սամսոն, սամսոն...

ՍԱՄՍՈՆ.— Համմէ, Աղջիկպարոն, ինչ էք կամենում:

Փեփել.— Տօ՛ գիղինը մտած, իս քիզ բանի ջէր իմ ասի, վուր պրաւիղիէն առնում իս մնացած խուրդէն էլի հիզ բի:

ՍԱՄՍՈՆ.— Մոռացել էի, աղջիկ պարոն, (տալիս է) այ համեցէք:

Փեփել.— Մէ թումնից էս էրկու շահին մնաց:

ՍԱՄՍՈՆ.— Հրամանքես աղջիկպարոն:

Փեփել.— Դէ, լաւ, գնա բանըտ պրծի: (Սամսոնը գնում է. Եզորը հազալով գալիս է):

Տ Ե Ս Ի Լ IV

Եզոր եւ Փեփել

Փեփել.— Այ շողուցաւ, քան չի էլ միռնում, վուր աղաաւիմ իս զրամէն (կեղծ ժախտով դիմա-

ւորում է). սուտ չին ասի, վուր զոնաղի անունը տու սուփրեն զցի. հիմի քունը չի, ինչ քի ամա մտածիլս ու տուն գալտ մէկ էլաւ:

ԵԳՈՐ.— Էտով ինչ իս ուզում ասած ըլի, մի-թում, շատ սիրելուցտ զիւի ինչ ամա իս փեր անում, այ տօ կուղիան:

Փեփել.— Աստուծ գիղենայ, վուր զրուստ իմ ասում, արա սուտ ասելու ինչ ունիմ:

ԵԳՈՐ.— Լաւ, լաւ ճանչնում իմ ինչ պտուղ վուր իս:

Փեփել.— 2իս աւտում էլի. մաշ քիզ թաղիմ թէ սուտ ըլիմ ասելիս: Քան էնդգամ չչկացրիր վուր ասելու խօսքս մոռցայ (մտածում է) հա էն էի ասում, հարցնիլը ամութ չլի, էսօր ինչի իս էսէնց վաղ մաղազիլէն կուխալի:

ԵԳՈՐ.— Տօ՛ չլի էն անիծածները խափեցին ու վաղ կուխալի տունն (նայում է ժամացոյցին) չէ, ամէն օրուայ վուխտն է: Հայ գիղի առաշուան վուխտը, մինամ կէս գիշեր չէր գառիլ դուքանը ով էր կոխպում, հիմի կի օրը կէսօր կոխպում ինք ու տուն գալի: Հիմիկուտն պրիկաշիկներն էլ կօսին մինք պրիկաշիկութիւն ինք անում էլի. Աստուծ գիղենայ պրիկաշիկը մինք ինք, մինք, նրանք կի չին. նրանք խաղէիննիր ին. խաղէին չին բաս ինչ զահրումար ին, վունց վուր միզ բուխիւմի ին աւտում, էնէնց էլ ժածինք գալի: Անիծածները միզ թամամ մայմունի հանգը խաղցնում ին: Հայ գիղի հին դովբէն. իւ միտս է գալի լամիտ ճիճինի տրաքւեմ, ամա վունչիչ չիմ կանոցի անի:

Փեֆեկ.—Վննց թէ՛ Մաշ էտ թաւուր գեղինը մտածներին մէ՛ նմուտ կու պահի՛ն, ինչիս փիբր անում, գանա նրա ամա իս ջամագիր տալի, վուր գան գլխիտ խաղէինու/թին անին. դիփունանց կին-ծումը տու ու դուս արա. ի՛նչ իս մունջ կացի:

ԵԳՈՐ.—Ի՛նչ իս ասում, ի՛նչ. խելքի արի. լա-միս ինձ ին դուս անում:

Փեֆեկ.—Վննց թէ՛ քիզ ին դուս անում, քա՛, նրանք ինչ պրաւա ունին քիզ դուս անելու, դու-քանտ նրանցը խոմ չի:

ԵԳՈՐ.—Դուքանն էլ ու միջի ապրանքն էլ միքն է կօսէ, մինք ինք դագի, միր աշխատանքն է կօսէ, դուն ով իս, ինչացու իս, կօսէ, հերիք է կօսէ, ինչ դգամ մինք գագեցինք դու ջիբտ լըցրիր, օրէսի գէնը էր/թոքա է կօսէ, խաղէին-մագէին չկայ դիփունան-քըս էլ ննգիր ինք, կօսէ, էլ պրաւա չունիս կօսէ միզ ուարէս խօսք ասի: Էն վաղ էր կօսէ, վուր մինք նոքարնիրս տաւարի հանգը խելք չունէինք, դուք խաղէիննիրդ միր գլխին նստիլ իք ու միր բողգե-մէն խիխտում ու միր արինը ծծում էիք ծուրբելի հանգը: Հերիք է կօսէ, օրէսի գէնը էլ չիք կանա միզ խափի, մինք խիլքի ինք էկի, մինք էլ մարդ ինք կօսէ, վունց օր դուք: Արի ու դուս արա:

Փեֆեկ.—Դրանց հօրն օղորմի, մէ՛ բաշ մինք էլ թաւաղա շանինք: Քա՛, իժում դուն ինչ իս ջու-ղար անում:

ԵԳՈՐ.—Տօ սարսաղ, ինչ ջուղար պիտի տամ, շատ վուր դահլանիրը ամանիմ, դարաստովկա կօնին. իժում:

Փեֆեկ.—Իժում ի՛նչ. դարաստովկա կօնին, դուն էլ նրանց մագեր ուրիշին բի կալնեցրու ու նրանց ջիգրու առուտուր արա:

ԵԳՈՐ.—Նրանց տեղում կանգնողը, ջէր էն կինրի բաշպուրտը պիտի վիկալնի ու իժում գա: Անի-ծածնիրը, դիփունանքն էլ ջիբներումը բիօլվեր ու-նին պահած, կու տրխկեցնին ու գլղի գլոր կոնին իժում արի ու ջուղարը տու:

Փեֆեկ.—Քա՛, էտէնց էլ բան կուլի. մօգ էլիք խաղէիննիրտ սօվէտ արէք ու մէ՛ բան փիբր արիք. էտ լալտածների հախիցն էկիք. ինչ իք մունջ կացի:

ԵԳՈՐ.—Է՛հ... ասում իս էլի Փեփեկ ջան, հա-րուր ջէր ինք մօգ էլի. փիբր արի, մագրամ վուր վուլչինչ չինք կանացի դրստի: Անիծուածնիրը պրի-կաշչիկ, բուղալտէր, նոքար, գուրնիկ, լաքէյ, պո-վէր դիփունանքն էլ պարտիումն ին գրուի, վուր Աստուծը ինքն էլ դիւիր գայ, վունչինչ չի կանա անի:

Փեֆեկ.—Թուրմէ՛... ինչի ին լաղավնիրը պատուի ու լիզունիրը էրգենցրի, վայ ձեր լիզի տակին ձիրձիգա դուս գայ, վուր էլ չկարենաք խօսի:

ԵԳՈՐ.—Աշխարս խարար էլաւ Փեփեկ ջան:

Փեֆեկ.—Ցոյխալնիրը կի գուլանիրոս տարան, աշխարհս դրստում ինք կօսին, էտէնց ին գրստում, վուր էլ մինձ ու պստիկ չկայ, հոգիմ գրանց բնէ-դիան գլխնիրը, միր տունը քանդում ին թէ՛ աշխար ինք դրստում:

ԵԳՈՐ.—Դրուստ է, Փեփեկ ջան, միր նմաննիրի տունը քանդում ին, մագրամ քասիր խալխի տնիրը կի շինում ին. դու էն ասա էն շախը ճւր էին կո-

րիւ, էտ միր պատուելի ցոյցաւորները, խի մինք էլ նո-
քար էինք. վուր օրէն տասը խալի թափ տալու ջո-
խի էին կոտորում միր վրէն, միր խաղէկները: Էն
վուխաը դրանց աչքում խիղճ խալի չկէր, միզ էին
մուլաը տալի խաղէկն ըլինք, վուր գան կուծն ու
կուլէն միր գլխին կօտրին: Էստունք դրազ մնա,
Փեփեկ ջան, մէ լաւ սլուչիա է պատահի, թէ գլուխ
է էկի մինձ դադում կունենանք:

Փեփեկ. — Վունց թէ.

ԵԳՈՐ. — Այ ասիմ: Էլ խալտ դուրնումը իրիք կօ-
մշակնիր էկան ու ինչ ին ասում, աղա՛ ջան, կօսէ,
մինք գնում ինք միր աշխարը, շունքի ճանփիքը
խիստ ահ է, խալխին բռնում թալանում ին, կօսէ
էտու համա էլ օսկի փուզ ունինք ուզում ինք թխտի
հիդ փոխի. թխտի փուզը ատնիլը հեշտ է, օսկին
դժար. մէ լաւութիւն արա կօսէ, փոխի հոգուտ մա-
տադ: Մէ խօսքով շատ վուր աղաչանք արին, ասի
բերիք տեհնիմ, ինչ թաւուր օսկի է: Իժում էն
նմուտին հանից մէ քանի հատ շանց տուեց. այ էս
թաւուր հինգանոց օսկի է կօսէ, տնդդում իմ, ինչ
տեհնում, Փեփեկ ջան, հինգանոց կի չէ օխտն ու
տաս շանոց է:

Փեփեկ. — Քա, իքներա դալը փուզ է, ուզում
ին սաղցնի:

ԵԳՈՐ. — Տօ սարսաղ, դալը որ ըլեր բանկումը
խուրդա կօնէին, էն նմուտին էվետ դրգեցի Ալեք-
սուն խուրդից ու բերից: Չարաղի կօնիւրն ին վուր
իբանց փուզը չին ճանչնում, իս էլ խօ խամ չիմ:
Իժում գիտիմ քանի հատ է:

Փեփեկ. — Քանի հատ է:

ԵԳՈՐ. — Էրկու հարուր հատ է կօսէ, հաշիւ իմ
անում, դրուտ հիցուն թուման դադում ունինք:
Անիծուածնիրը, մինչկի հիմի էկած պաի ըլէին:
(Յայում է ժամացոյցին):

Փեփեկ. — Իժում, ադրեստ տւիլ իս վուր գան:

ԵԳՈՐ. — Մաշ...

Փեփեկ. — Թէ գլուխ է էկի, լաւ բան կուլի:

ԵԳՈՐ. — Չէ գլուխ է գալու, էս օխնածը (համ-
ընշը գցելով) քանի գցել իմ դիփ խէր է գալի:
մէկէլ գցինք տեհնիք, խէր, շառ, Աստուծ. խէր
շառ, Աստուծ, խէր վուր ասում իմ:

Տ Ե Ս Ի Լ Վ

Նոյնք, Միշա, Սաշա եւ Կոլա

ԵԳՈՐ. — Հա, ձիւ մէ չէկար, ինչի ուշացար:

Միշա. — Խամ մարդ ենք, աղա ջան, բուշէրում
չկուեցինք, տասը մարդի հարցրինք, որ անջախ
գլթանք:

ԵԳՈՐ. — Դրուտ իս ասում, խամ քրմնի ամա-
շատ դժար է, էն էլ միր քաղրի քուշիքը: Էն ասիք
փուզիբր բերիլ իք թէ չէ:

Միշա. — Հրամէլ հս աղա ջան, բերել ենք: Աս-
տուած ձեզ կեանք տայ, անջաղ մի բարի հոգի
մարդու ռաստ էկանք, թէ որ ուրիշի ձեռքն էինք
ընկել մեզ կխափէին, փողներս կխէին, մեր հալը
ինչ կլինէր, որ դուր ռաստ չկայիք:

ԵԳՈՐ. — Մաշ վունց գլիքը, էլ վուր օրուար

համա ինք էստի ննգած, վուր միր հայրրիստօ-
նեաներին քոմազ շանինք:

ԿՈԼԱ.—Վահ քու հոգուն դուրբան, աղա ջան,
էտ բերան հո չի տաճար ա, տաճար:

ՄԻՋԱ.—Հրեսա՛... աղա ջան, էս մեր արին
քրտինքով աշխատած փողը (ցոյց է տալիս փող-
ընկ մէջոկը), դու էլ քու փողը բի տեսնենք ար-
խային ըլինք:

ԵԳՈՐ.—Իմն էլ կու բերիմ մաշ, (ծոցից հա-
նում է թուղթ փողի կապոց), այ էս էլ իմը. տե-
հիր ու իժուստ արխայինացիր, դրուստ հարուր թու-
ման է. կուզիր համրիր:

ՄԻՋԱ.—Էլ ընչի հմբարենք, քեզ պէս հալալ
մարդը մեզ չի խափի: Համա դիզաս աղա ջան, քիզ
պէս հալալ մարդուն խաբիլը միդր է, մեր բերած
փողից հիսուն մանէթ պակաս ա, ինչ որ դրուստ է
դրուստ է, մի զուլթի տուր քու փողի հետ մերն էլ
գնեմ նրա մէջը կոխպենք, բլանիքը հետնեքս տա-
նենք, զուլթին քեզ մօտ մնայ մինչև որ մենք գնանք
էն հիսուն մանէթն էլ բերենք ու մեր փողը տա-
նենք: Ի՛նչ կասես աղա ջան էս խօսքին:

ԵԳՈՐ.—Վունց վուր կուզիր: Այ կնիկ գնա էն
պտտիկ զանգուկը բի (գնում է եւ իսկոյն վերա-
դառնում) (մի կողմ) խեր-շառ-Աստուծ, խէր-շառ-
Աստուծ, խեր, դիփ խէր է գալի էս օխնածը:

ՓԵՓԵԼ.—(Չեռին մնողով) Այ բերի:

ԵԳՈՐ.—Իրանց տու, վունց կուզի թող անին:

ՄԻՋԱ.—Աղա ջան մէ աղլուխ էլ տուր փողե-
քըտ մէջին կապենք:

ԵԳՈՐ.—Լաւ իս առում առ (տալիս է):
(Փողի տեղ ճարպիկութեամբ թղթի կապոց
են ղնում. իսկ փողի կապոցը տալիս Սաշին):
ՄԻՋԱ.—Աղա ջան զուլթիկը քու կշտին մնայ,
իսկ բլանիքը հետնեքս կտանենք. մնացած փողն էլ
բերենք:

ԵԳՈՐ.—Ղարուլ. մագրամ շատ չուշանար:

ՄԻՋԱ.—Հրէս դալիս ենք աղա ջան, ուշանա-
լու ինչ ունենք:

ԿՈԼԱ.—Մնաք բարով բիձա ջան:

ՄԻՋԱ.—Հրեշտակ ես աղա ջան, հրեշտակ, Աս-
տուծ քեզ երկնքից զրկեց մեզ համար: (Միմեանց
հրեշով շապով դուրս են վազում):

Տ Ե Ս Ի Լ V I

Փ Ե Փ Ե Լ Ե Լ Ե Գ Ր

Եգոր.—Փեփել ջան տեհար, վուր առի գլուխ
է գալու, արի էս օխնածի խափաթը գիտեմ սա
սուտ չի խօսի չէ:

ՓԵՓԵԼ.—Քա խոմ էլած պրծած բան է. արա
մէկ էլ գցի տեհնինք էլի խէր կուգա:

ԵԳՈՐ.—Մէկ էլ կու գցիմ, կուզիս տասը ջեր
գցիմ, սա սա խօսալ չի գիտի չիս իմանում, Երուսա-
ղեմէն գա ու սուտ խօսի: Խէր, շառ, Աստուծ, խէր, շառ,
ինչ բեսազ է անում: Խէր, շառ, Աստուծ, խէր, շառ...
վահ, ինչ նամադուլ է անում. (նորից արագ) խէր,
շառ, Աստուծ, խէր, շառ, Աստուծ, խէր, շառ, (ապ-
շած նայում է):

Փեֆել. — Քա չի ժուլիկութին արին փուղի-
քը տարան: արա մէ զանդուկը բաց արա:

ԵԳՈՐ. — (Մտածում է) բա՛նիր վո՛ւր չկայ:

Փեֆել. — Իմ Կամոդի բա՛նիրը ննգնում է, առ
բաց արա, ջարդով, քանի չին էկի:

ԵԳՈՐ. — (Բաց է անում թաշկինակով կապո-
ցը զրպանը դնում) ջէր էս իմ փուղը. էս էլ նը-
բանց մեշտիր, ակի թէ տարիլ ին. (բաց է անում
տոպրակը):

Փեֆել. — Քա խալխի փուղիրը ինչ իս բաց
անում, էգերա գալիս ին իժում:

ԵԳՈՐ. — Գալիս ին գան, ատկազ շէնի ճիրիմէ,
ի՛նչ փուղ, ի՛նչ փլան, ի՛նչ փստան (տոպրակը դա-
տարկում է սեղանին). էս խոմ պղնձի կոճակնիր
է. տեհնում իս էն ըաղբոյնիկներին, վունց ուզում
էին խալի ու իմ հարուր թումանս տանի. էսէնց
իլ ժուլիկութին, հա... հա... հա...

Փեֆել. — Քա փուրդի է բու փուղիրը, տարիլ ին:

ԵԳՈՐ. — Էստի է, Էստի (ցոյց է տալիս զըր-
պանը):

Փեֆել. — Աբա, հանի տեհնիմ:

ԵԳՈՐ. — Ասում իմ Էստի է, չիս աւտում:

Փեֆել. — Հանի տեհնիմ էլի, քա ինչ թաւուր
օքմին իս:

ԵԳՈՐ. — Էհ... (ծոցից հանում է թղթի կա-
պոցը և գցում է սեղանի վրայ, կինը քաց է ա-
նում):

Փեֆել. — Քա, էս խոմ թխտի կտուրտանք է,
վուր ասի տարիլ ին էն անիծածնիրը, վայմէ վայմէ...

ԵԳՈՐ. — (Զարմացած) Վունց թէ տարիլ ին,
ինչ իս դու տալի, տեհնիմ... Վա՛հ... տեհաք, ինչ
օյին էկան իմ գլխին: (Դշխարկը վերցնում, պատ-
րաստում է դուրս գնալու):

Փեֆել. — Ո՛ւր իս գնում քա:

ԵԳՈՐ. — Գնամ, էգերա, ճանփին ոստո գամ.
բոնիլ տամ էն ժուլիկներուն. Ա՛խ թէ ճանգս կու
նգնիր, ըաղբոյնիկ, շան փուրթիք: (Գնում է):

Տ Ե Ս Ի Լ VII

Փ Ե Փ Ե Լ միայնակ

Փեֆել. — Հախտ է, ինչ վուր քիզ անին: Էստի
է (ծնոքը կոկորդին տանելով) հանում հոգիս
մինչկլի մի քանի դրոշ փուղ իմ առնում. միզ
խնաում է, խալխին կի, հարուր թումնիրով է բաժ-
նում: Ջանդ դուս դա, էնթի ամիս էլ Անարխիստ-
նիրը հարուր թուման տարան. խալխին բլամ-բլամ
կու բաժնէ միզ ամա կի ամեն ինչ կու չքուլի, հախտ
է ինչ վուր անին: (Գնում է):

Տ Ե Ս Ի Լ VIII

Ս ա շ ա (միայնակ)

ՍՇՂԱ. — (Մտքամուրր մտնում է): Հաղար բուր-
լին երկու ժամուայ ընթացքում... դա չափազան-
ցութիւն է, (մտածում է): Ի՞նչ էի սորանից երկու
ժամ առաջ ինչ եմ այժմս: Երկու ժամ առաջ բո-
լորը ինձ նախանձում էին: Երբ Գալաւիսկով Օլիս
հետ կառք նստած անցնում էինք, անպիտան կառա-
պան Ջարրօն, պրոստը հոգի է հոգի, այնպիսի արա-

$$\begin{array}{r} 100 \\ \hline 3915 \end{array}$$

SUBL IX

Умъ въ Фѣѣлѣ

ՓԵՓԵԼ. — չը՛, Սաշա ջան, ինչ իս փերբի մէջ
 ննդի, ինչ իս մուռն կացի բա հիւանդ խոմ չիս,
 գեթադա, թէ հիւանդ իս զրգիմ գոխաուր գա:
 (Փառարկում է որդուն):

ՄԱՀԱ.—Թող իսէր Աստուծոյ: Էս էլ կեանք է, ապրուստ է, որ ես եմ քաշում: Վերջին աղբատի որդիին ինձնից լաւ է ապրում: Հարուստի որդի լինեմ ու այս տեսակ գրկողութիւններ տանեմ: Թափաքայս տեսակ կեանքին, միոյն երբ տանեմ ընկերներին նախատիներէ:

ՔԵՓԵԼ. — Ի՞նչ անիմ գեթադաւ, մէ հէր ունիս. վուր աշքով աշք չունի բի վրայ, բու անունը չի ու-
գում լսի. բի ամա հարուր կապէկ ուզիմ, ադաչիմ
չի տա. ուրիշներին կի հարուր թումներով կու բաժնիւ-
նախաճառ է ալգալի-

ՍԱԶՆ.—2ի տալի, հորա համար 5 այգալ-

սի օրերը քաշում, և քանի նա այդ տեսակ կվերաբերուի դէպի իւր հարազատ որդին, այնքան փորձանքները անպակաս կըլինի նրա գլխից. Դա որդիական անէծքն է մամա ջան... (մտածում է):

Փեֆեկ.— 2ի տալի, թող չտա, իս էլ աչքը կու հանիմ, թարսն վիր կու առնիմ ու քիզ ամա խարշիլ կուգրտտիմ. (մի կողմ) իս նաշարս վուրին խարշիլ տամ Սաշիս... թէ Սերգոյիս. Սաշեն վուրթիս է Սերգոն կի... (գրաւանից փող է հանում): Առ գենացալէ սուլշի. էս մէ թուման, եօլա գնա մինչկիլ, գնա քէփ արա, սիրտդ ինչ ուզում է առ, կեր, խմի, դուշմնի աչքը հանի, խալխի տգերքանցից ինչուիս պակաս, հուզիմ նրանց դիժ գլուխը: Գուպիս գնա պապիցտ էլ ուզէ, էգերա բարի սհաթի վրայ ըլի հանի ու մէ իրմին էլ նա տա:

ՍԱԶՍ.— Մամա ջան, նա ինձ վրայ խաշ է գրել, ես պապիս համար, մեռած եմ, չկամ այս աշխարհում, եթէ քու խաթրը չլինէր մամա ջան, ես վաղուց կեանքիս վերջ կտայի:

Փեֆեկ.— Վույ քոռանամ իս, էտ ինչ իս ասում, խոմ չիս ուզում ինձ սաղ սաղ գեղինը դիւիր տանի: 2է գենացալէ. էտ թաւուր տուտուց բանիրը մտքիմէտ հանէ, քանի իս կամ դուն շախտով կաց, քու ջէբի խարշիլը չիմ թողնա վուր պակսի:

ՍԱՄՍՈՆ.— Աղջիկ պարուն չուտով հասի, մուրաբի մեծ քիլէն կատուն վեր գցեց ու կօտրից. մուրաբէն էլ գիփ թափեց:

Փեֆեկ.— Վայ գեղինը մանիք դուն իլ ու էն թաւուր կատուն էլ: (Շտապ շտապ գնում է):

ՏԵՍԻԼ X

Սաշա (միայնակ)

ՍԱԶՍ.— Անպիտանին նայիր, բաւական չէ մու-

րաբէն կերել, մարջաղարդել է, ամանն էլ դիտմամբ կոտրում է և խեղճ կատուն մեղադրում: Վերջապէս, ամենքը իրենց գոյութիւնը պաշտպանելու համար, մի հնարք գտնում են, միայն ես յիմար եմ, որ գլուխս մտածելուց բիշ է մնում տրարուի, մի հնարք, մի ճանապարհ չեմ գտնում, որպէս զի իմ այս անելանելի դրութիւնից դուրս գալ կարողանայի: Եթէ այսօր չկարողացայ մի տեղից փող ճանայի, ոչ պարտքերս կարող եմ տալ և ոչ էլ Աւճաքի, ոչ պարտքերս կարող եմ տալ և ոչ էլ Սուլա կարող եմ գնալ. իսկ Օլիս խօսք եմ տուել, որ անպատճառ գնալու եմ, նա իմ մասին մեծ կարծիք տւնէ և յանկարծ խայտառակուել նրա մօտ, օ... դա անկարելի բան է... էլ ինչ սրտով նա ինձ կը սիրէ, ոչ, ոչ. գլուխս բարին կտամ, չորերս դրաւ կըղնեմ ընկերներիցս հետ չեմ մնայ, ինչով եմ ես նրանցից պակաս... (մտածում է յանկարծ ուրախ) լաւ բան միտքս եկաւ, ա... յիանալի է յիանալի: Ինչ էի յիմարի նման յուսահատուել, սրանից էլ հեշտ միջոց: Գնամ գործս տեսնեմ, էլ ուշանալու ժամանակ չէ: Իսկ Միշան և Կօլան (մտածում է) ոչ. նրանց աջակցութիւնը ինձ հարկաւոր չէ, եթէ անցեալ անգամ նրանք հետս չլինէին, այսօրուայ հազար թուրուց, այն մասը որ նրանց տուի, ես կուենայի: (Գլխարկը ծածկում է եւ դուրս գնում):

ՏԵՍԻԼ XI

Փեֆեկ, յետոյ Եգոր

Փեֆեկ.— Խեղճ իմ էրեխայ, փիքք արեց, փիքք արեց ու գնաց, խալխի տղիւրանց կու տեսնի ու ճիճիլի կու գայ:

ԵԳՈՐ.—(Հազաշու): Իմ ցաւը, իմ դարդը ինձ հէրիք չէր, քու բեղալ, բազմոյնիկ, շառլատան տղեն էլ ուրիշ ցաւ է դառի. վնւրթէնը գնում իմ նրա գովքն իմ լսում. գիփունանքը թքում, նախատում ին, մախլաս ցաւ է դառի ու ջանս ննդի:

ՓԵՓԵԼ.—Քա դուն էլ գնում իս գալի, էրեխիս եախեմէն բռնում. գիլիմ էլի նուր բան ասած կուլին էն գէղին մտածնիրը:

ԵԳՈՐ.—Ասիլ իմ, ասում իմ, էլի կօսիմ. գիփ քու միդն է, դուն խարար արիք նրան: Զկուլի աշկերտը վուր ջիբը փուլով լիբը էլաւ էլ չկոյե ամա փիբը կոնէ: Ան գժիլ խոմ չէ, վուր քուչէքում թրե էկող քոծերին թողած դասերը սորվի... Այ, վունց օր լապտացրիլ իս, գնա՝ խալխի ջուղարն էլ տու:

ՓԵՓԵԼ.—Նրանց աչքն էլ կարիմ, հուլիմ նրանց գլուխը, նետաւի բան ու գուրձ չունին, էն մունդուկները, վուր հէնց դիփ քու տղի ամա ին փիբը անում. ինչ իս նրանց ստերին աւտում. նրանց աչքն էլ...

ԵԳՈՐ.—Այ կնիկ, մէկը չէ, էրկուսը չէ ասում, վուր շաւտամ, սաղ քաղաքը քու տղի ամա ին խօսում, գիփ էնին ասում, ափսո՛ւս Եգոր-Մարտինիշ, վուր քի պէս աղա մարդուն էն թաւուր դուս ննգած տղա ունենայ, գանա ինչ իս դադում կօսէ, վուր էն դգամ խարջում է տղէտ, ու խալխին ուտեցնում: Մէ ինչ վուր մոթրեուր քոծ է ճարի կոռէ. սաղ օրը նրա հիգ ֆայտոնումը ննգած, քուչիբում սկաշկա է անում: Էս թաւուր հաղար ջուռա բանիւր իմ լսում:

ՓԵՓԵԼ.—Դիախ, դիախ, էն էլ ո՛վ իմ Սաշին, փուղիրը տանէ ու խալխին ուտեցնէ. էն էլ ումը

քոծերին. աբա՛ քիմէն չիմ արմնում, մէ մէ ջէր վուր էրէխէս ֆայտոն է նստում կատացցա անում, խալխը տիհնում ին ու ճիճինի տռաբւում, էտու համա էլ ինչ պուղաւուր ու պոշաւուր ստիր ասիս վուր չին մոգոնում էրեխիս վրայ:

ԵԳՈՐ.—Ա՛խր հերիք էլաւ է՛, էստի է հասի էստի... ինչ իս քոմագ անում. վուր գլխամեղը կուղի իր աչքը քոռ ըլի, իս խիտ ուրախ իմ վուր տեղից վիկացողը աղարս կտրում տղիս գովքն է անում, բոլմից կինադամ տռաբւիմ, բարիմ դանակը վիկալիք սրտումս խրիք, վուր էտ թաւուր խուսքիր շլսիմ ու բիաբուռ չիմ խալխի առաջ: Տղետ վուր գուղ է, շառլատան է, դումարբաղ է էստում խօսը չկալ, չէ՛...

ՓԵՓԵԼ.—Քա; դուն քու տղի ամա վուր էտ թաւուր բանիւր իս ասում, մաշ խալխը ինչ կօսին:

ԵԳՈՐ.—Սուտ իմ առնւմ. քանի ջեր իմ ձեռքը դախում բռնի, վիրջը տեհա չէլաւ ու չէլաւ, իր խասիաթը թարգ շի անում, կինձումը տալով դուրնից դուրս արի. դուղ շան վուրթի է վուր հատը չկա, սաղ քաղքումը:

ՓԵՓԵԼ.—Հախտէ, ինչի քու կամրով նրան խարշլղ շիս տալի, վուր էտ թաւուր բան շանէ:

ԵԳՈՐ.—Չաբաթը մէ թումանը քիշ է՛, վուր տալիս իմ:

ՓԵՓԵԼ.—Քիշ է բասինչ է, Սաշիս պէս օսկում միծցած տղի ամա, մէ թումանը ինչ փուղ է վուր խօսում իս. ջհեւ է, աչքը հաղար ջուռա բան է տիհնում, սիրտը բաշում, ջիբում փուղ պիտի ըլի վուր առնի, թէ չէ՛:

ՓԵՓԵԼ.—Քան ինչ իս նհախ տեղը սիրտդ չուռ
բերում. պրաւիդի ամա վուլ ուղեւով, գուշման չինք
դառնայ չէ, թէ խալիս ջիգրը միր գլխին իս ու-
ղում հանի՝ էտ ասա. թէ չէ մինք սա գուշմնօ
վունչիչ չինք արի: Ան թէ չէ, վուր խօսում իս,

23

ՍԱՀՎ. — Ինչ է նշանակում ոտքով ման գալը (Ընկնում է ըագկաթոռոն) այնքան հոգնած եմ, որ ոտքիս վրայ կանգնել չեմ կարողանում, հագլիւ մի կերպ տուն հասա, օհ...

Փեֆել. — Իս բիզ քանի ջեր իմ ասի, վուտ-բուլ մի ման գա, խալիսը տեհնին ինչ կօսին, իս խայտառակելու գլուխ չունիմ:

ԵԳՈՐ. — (Մի կողմ): Խոս լսեցիք ինչ ասեց, իժում ասում ին թէ գուշման շինք, տօ բաս ինչ գահրումար իր, գրամէն աւելի գուշմուլթին...

ՍԱԶԱ. — Իմ ընկերները գրպանից ոսկու ձայն է լսում, իսկ իմ գրպանում մկներն են պարում, երեք կօպէկ նոյն իսկ չունէի, որ գոնեա կոնկով գայի, այն ժամանակ ոտքերս այսպէս գուցէ և չը ցաւէր: Ո՛ւֆ... կարծես կտարտուած լինի...

ԵԳՈՐ. — (Մի կողմ): Աստուած անի գլուխտ ի՛նչ հիտը կօտրելիք: (Համբրիչը անդառաւ զգում է):

ՍԱԶԱ. — Դուք ամենքի մօտ պարծենում էք, թէ ինձ ոսկու մէջ էք պահել մեծացրել, ինչ օգուտ ասացէք խնդրեմ, որ այս բօպէիս չեմ կարողանում չահուել այդ ոսկիներից, եղած չեղած մի որդի ունէք այն էլ ինչպէս կարգն է չէք պահում:

ԵԳՈՐ. — Քու միդն է, ինչի խիլուր շիս մնում, վուր աչքի լսի պէս պահիրք: Դրուտտ է քիզ մինչ-կլի հիմի ոսկու մէջ ինք պահի, միծացրի, վուր պարծինում ինք սուտ չէ. ամա ինչ կանխի վուր էտ վուսկու մէջ լվլվալտ քիզ խարաք արից ու էտ օրը զցից, յիմի գանգաւում իս թէ փուղ շինք տա-լի: Ախր ինչ ասիմ վուր նուր մէկանց փուղ տամ, տամ վուր գնաս ու վարես խարաք բլիտ: Բա ամուլթ շի բիզ ամա վուր շկոյեմէն կինծուտ տալով դուս արին: Պրծա՛ւ, օրէսի գէնք մէ գրնշ շիս տա աչքտ գնիտ, գնա քու ջանին ջափա տու, քրտինք թափէ ու իժում խաղջէ. էն չախր կու իմանաս փուղի գաղբը:

ՍԱՄՍՈՆ. — (Ժրարը ձեռքին): Այն, էս մի շլա-պաւուր մարդ տւից, ասաց տար աղիտ տու:

ԵԳՈՐ. — Տեհնիմ: Դէ գնա կօրի: Տօ չլի էլի պարտիեմէն ըլին զրգած (պատում է ծրարը):

ՍԱԶԱ. — (Մի կողմ): Եթէ իմացաւ, բանս բուրթ է...

ԵԳՈՐ. — Զասի պարտիեմէն զրգած կուլին, ան-սովիստ շանուրթիք, ալի մէ ջեր տւի, էլ ինչ իր ուղում. վահ իժում իրիք հարուր թումա՛ն... վայ մէ՛ օտկեցէք, սիրտս գնում է (նամակը վայր է գցում. Սաշեն վերցնում է):

Փեֆել. — Քն ինչ էլաւ:

ՍԱԶԱ. — (Մի կողմ): Գործս յաջող է գնում: (Նրանց): Տեսնեմ ինչ է գրուած այստեղ, որ այս-պէս վախ պատճառեց հօրս, (հետաքրքրութեամբ նայում է նամակին):

ԵԳՈՐ. — Զի՛ս գիգի ինչ կու գրէին անարխիստ-նիրը:

ՍԱԶԱ. — Անարխիստները... իսկապէս ես էլ եմ վախենում, անպիտանների անուհն անգամ վախ է պատճառում մարդուս: (Կարդում է): «Պ. Վարնա-զով երեք հազար բուրլի փող այսօր երեկոյեան կը դնէք ձեր պարտիզում գտնուող մեծ թղենու ծառի տակը, մենք կրգանք ու կտանենք: Ուստի այդ մա-սին Անարխիստական բիւրօն զգուշացնում է առա-ջինը՝ լինել զազոնապահ, երկրորդ՝ նշանակած գու-մարը, իր ժամանակին որոշուած տեղում լինի, հա-կառակ գէպրում, ձեզ և ձեր ամբողջ ընտանիքին մահ է սպանում: Անարխիստ-կոմունիստական բիւ-րօ: Զարմանում եմ թէ ինչ զիտեն նրանք որ մեր պարտիզում թղենի կն, այն էլ մեծ և փոքր...

ԵԳՈՐ. — Աշխարը տակն ու վրա ին անում, էտ կի չին գիգենա:

Փեֆել.—Էտ աշխար տակն ու վրա անողը, գանա պիտի գիգենայ, միր բախշում քանի ծառ կայ էնէլ մինձ ու պտտիկ, անիծածնիրը գանա գրուտ սատանա խոմ չլին...

ՍԱՀԱ.—(Նայում է նամակին): Անպիտանները էլ գէնք չի մնացել, որ չնկարեն, թուր, թւանգ, հրացան, տորճանակ, ռումբ, օ՛ այդ անիծուած ռումբը... իսկ բոլորից վերջը դադաղ... (Նամակը դնում է սեղանի վրայ):

Փեֆել.—Մաշա ջան էտ դիփ դրադ կենա, ռումբին ինչի ին նխշի, մինք շիրաջ խոմ չլինք...

ԵԳՈՐ.—Ռումբի կի չէ, տիկճոր չլիս ուզի:

Փեֆել.—(Սաշին): Ք՜ան ռումբի շասիք:

ՍԱՀԱ.—Մամա ջան, ռումբ հայերէն նշանակում է բոմբ, այդ դահրումար բոմբիցն է—մայրիկ, որ ամբողջ աշխարհը դողում է...

ԵԳՈՐ.—Տօ՛, մաշ գեներալ գուրեհնատորները դրանց չին տեսնում, քանց խեղճ խալխին ին բուռնէքում բուկի վիրխ անում ու ջիրենիցը գանակը խլում, այ գնան էտ բաղբոյնիկ անարխիստներին բռնի, վուր գանակ կի չէ, դարբազան էլ ունեն, դրանցից խլի վուր շատ գամ իրանց էլ բուկի վիրխ ին արի ու ջիրի փուղը տարի. թէ չէ էտէնց էլ բան կուլի, ամիսը մէ ջէր վուր գան, էստի իս փուղ իմ կտրում, թէ՛ խաղինա ունիմ: Իժում իրիք հարուր թուման, անսովստ շան օրթիք, քիչ վուր պակաս գրիլ էիք գարար կօնէլը, դուքնի բրիհ էք տալի, պատենտիք տալի, թէ նալոգները տալի, վուր էտ դդամ ուզում իք: Ախր վուրգդանց վուրդի, իս ու՛, դուք ու՛, իրիք հարուր թումանը իս լինչ

ասիմ տամ ձիգ, ումը տամ, ի՛նչի տամ, հիտս թանխի ննգիր ի՞ք, թէ վերսիլով պարտ իմ հանիմ տամ: Մէ հէստի էքստրենի էլ ուզում ին, կօսիս պահ լին տուած: Էտէնց էլ աշկարա ալան-թալանու-թին, մաշ Աստուծ չկա, թուրմէ ցոցիախիրը դըրուտ ին ասում թէ Աստուծ չկա, վուր էլել էք խոմ դադաստան կօնիր, վայմէ... սիրտս գնում է... ծնգնիրս թուլացաւ ճակեցէք... վա՛յ... մէ... է՛...

ՍԱՀԱ.—Պապա ջան եթէ չուտով դորա առաջը չառնենք, դու պարալիչ կստանաս, այնուհետեւ թէ կուղ ամբողջ կարողութիւնս ծախսիր ոչինչ չի լինի. ուրեմն քանի նոր է սկսուել լաւ կանենք, որ չուտով առաջը առնենք:

Փեֆել.—Ձաշա ջան. բաս ջալդով գնա դոխտուր բիր, չուտ, էլ մի ուշանա, հա՛, վիկաց...

ՍԱՀԱ.—Հա՛... հա՛... հա՛... դօխտուր. դոխտուրը ի՛նչ կարող է անել. բժիշկը վախի դէմ, հը՛...

ԵԳՈՐ.—Բաս մնեց իս ասում. ի՛նչ անենք:

ՍԱՀԱ.—Դու հիւանդ խոմ չես, որ բժիշկ հարկաւոր յինի, այլ միմիայն վախեցել ես, և իսկապէս վախենալու էլ է, նրանց անունը լսելուն պէս շատերն են վախենում, շատերի սիրտն է ջուր կլտում, միայն դուք չէք սլապա ջան, ուրեմն, քեզնից պէտք է վախը հանենք, ուրիշ ոչ մի բժշկութիւն հարկաւոր չէ, հասկանում էք:

ԵԳՈՐ.—Հա, լաւ հանիր, անխր վնեց հանլինք:

ՍԱՀԱ.—Այ թէ ինչպէս: (Նայում է ժամացոյցին): Ահա նրանց նշանակած ժամանակը մօտենում է, տանենք նրանց պահանջած փողը գնենք նշանակած տեղում թող գան տանեն, այնուհետեւ վախը

սրտիցդ դուրս կգա և իսկոյն կբժշկուես, ելինես նոյն Եգոր Մարտինիշը ինչ որ էիր աճաճ: Ծովից մի բաժակ ջուր վերցնելով հօ ծովը շի ցամաքելու հայրիկ, հա՛ հա՛ հա՛ այնպէս չէ մամա ջան:

ԵԳՈՐ.—Սաշա, վայ թու փուղիքը տալուց յետոյ շլանամ, էլի էտէնց մնամ...

ՍԱՀԱ.—Ոչ, պապա ջան, այդ կողմից դու բոլորովին միամիտ կաց, երևի գիտեմ և հասկանում եմ, որ ասում եմ:

ՓԵՓԵԼ.—Քա՛ իրիք հարուր թուման վուր չըտանք քիչ պակաս տանք, ի՞նչ կուլի, դաբոլ չին կենայ:

ՍԱՀԱ.—Զարմանալի մարդիկ են, մի շնչին գումարի համար ուզում էր մեզ կոտորելու պատճառ դառնա՛: Զկարգացիր նամակը, որ գրած էր «Եթէ նշանակուած գումարից պակաս լինի ձեր ամբողջ բնական իրին մահ է սպառնում», ինչու էին նկարել այնօան զէնք ու զրահ, ի՞նչ պէտք է հասկանանք մենք դրանից. այն, որ եթէ չտանք իրանց, ցանկացած գումարը լիովին, մեզ բոլորիս էլ կոտորկոտ կանեն և մի դաժաղում կածեն և դրա համար էլ մի դաժաղ էր նկարուած. ես ուղակի զարմանում եմ ձեզ վրայ, միթէ այդ դահրումար փողը ձեզ համար կեանքից էլ թանգ արժէ:

ԵԳՈՐ.—Ա՛յ կնիկ. օտկի դնամ քերիմ, սեցնիմ իրանց, իրենքա պրծնիմ էս ցաւիմէն. օ՛խը... կօսիս թամամ պարալիշ բլիմ ննկամ:

ՍԱՀԱ.—Կաց պապա ջան ես էլ օղնեմ. (Լ՛ի կողմ): Բանս յաջող է գնում: (Ուղեկցում է մինչեւ դուռը):

ՍԱՀԱ.—Ես բոլորովին չէի սպասում, որ դուրս այսպէս յաջող կըղնայ: Ահա քեզ հարստանալու ամենահեշտ միջոց: Անարխիստ-կոմունիստական բերք, հա՛ հա՛ հա՛ խեղճ պապա, մի քանի բուրբիլի խնայում էիր տալ, իսկ այժմ երեք հազար բուրբիլն մեանգամից կտաս: Երեք հազար բուրբիլ... օ՛... այժմ իսկապէս որ երջանիկ մարդ եմ, այսուհետեւ սիրտս ի՞նչ ուղենա, որ չկարողանամ կատարել: Փողերն ձեռքս ընկնելուն պէս, նախ և առաջ պարտքերս կտամ, իսկ վաղը մեր խոստման համաձայն Ավճալում կլինեմ Օլիս հետ, իհարկէ այնտեղ կլինեն Վալդիան ու Գետիան իրանց դամէքով: Օ՛այնտեղ ես կլինեմ դրանց «Ռողշիլդը» հա՛ հա՛ հա՛... կարծես զալիս լինեն...

ԵԳՈՐ.—Տանինք վուրթի, վուրդի ասիլ ին էնդի դնինք, թող դան տանին, բալքի աղատուիմ էս ցաւեմէն, ջհանդամը նրանց գլուխը: Դէ, արի գնանք:

ՍԱՀԱ.—Իմ գալը աւելնորդ է պապա ջան, տարէք դրէք մեծ թղենու տակը և իսկոյն հեռացէք, այնտեղ չմնաք, ապա թէ ոչ... կլսին. ես ուրիշ տեղ ունեմ գնալու (նայում է ժամացոյցին) օ՛, առանց այն էլ ուշացել եմ, ինչպէս ասացի այնպէս կանէք: (Գլխարկը ծածկում ու դուրս է գնում):

ԵԳՈՐ.—Ա՛յ կնիկ, արի մինք տանինք, ու ի՞ժու մէ թաքուն տիղեմէն տեսնինք, էտ ի՞նչ թա-

աուր մարդիք ին, դրանք էլ միզ պէս աղամորթիք ին
թէ ուրիշ հանգը ջանաւարնիր ին:

Փեփեւ. — Տանինք, մագրամ իս էնդի չիւմ մը-
նալու, յիմիսկեպէտ ասում իմ, ջէր էն գեղինը մը-
տածների անունն իմ լսի վուր էսինց վախէնում իմ,
նրանց սիփաթնիրը տեհնիւմ, էտ խոմ լէղիս պա-
տուեցաւ.

ԵԳՈՐ. — Զէր մէ տանինք, իժու մ թէկուզ ջհան-
գամը գնալ, քի ամա ի՞նչ, արի մէ ինձ էլ հարցրու
է: Իրիք հարուր թուման տանիւմ տամ ու չգիդե-
նամ ումն իմ տալի... Բարիգործական ննգիրու թէ-
նից վուր գալիս ին խիղճերին բաժնեղու ամա փուղ
ին ուղում, ափսոսս գալիս է մէ թումնից աւելի
տամ, աշկարա գիդիւմ վուր անունս դաղէթնիրում
տասը տիզ գրելու ին ու խնաում իմ աւելին տամ,
գիմի փնցն տանիւմ էսդդամ փուղը չուում ածիւմ, քանդ-
ւիս աշխար. արի, արի տանինք: (Ուզում են գնալ):

Տ Ե Ս Ի Լ XV

Նոյնք Միշա եւ Կոլա

ՄԻՋԱ. — Ներողութիւն, Սաշեն տանը չէ:

ԵԳՈՐ. — (Վախեցած): Ը... չչ... չէ վուրթի:

ՄԻՋԱ. — Ինչո՞ւ էք այդպէս դողում, ի՞նչ է պա-
տահել, հիւանդ խօսմ չէք:

Փեփեւ. — Հիւանդ կի չէ, գեղինը մտնին Անար-
խիստնիրը:

ԵԳՈՐ. — Մ... ո... ձէնտ կտրի, (մի կողմ)
էսէնց էլ բան կուլի, փուղս տանում ին հերիք չէ,
լիզուս էլ կապում ին, բերանս փեշատում, վուր
դարդս էլա օշովին չկարենամ ասի, քանդւիս աշ-
խարհ...

ՄԻՋԱ. — Ինչպէս երևում է, ձեզնից անարխիստ-
ները դարձեալ փոզ են պահանջել:

ԵԳՈՐ. — (Մի կողմ): Իս խոմ շասացի, իրանք
իմացան: Հա վուրթի, իրիք հարուր թուման փուղ
ին ուղի, այ տանում իմ բախշումը գնի վուր գան
տանին: Վուրթի, մաշ էսէնց անաստօծ բան կուլի,
էսօր հարուր թուման մէկ իմ տւի:

ԿՕԼԱ. — Ումը Անարխիստներին:

ԵԳՈՐ. — 2է վուրթի, էն էն թոկից փախած
4ու շանվուրթկերանց, էս էլ տանում իմ տամ...
խալխին պարալիշ գցող Անարխիստ շանվուրթկերանց:

ՄԻՋԱ. — Ներողութիւն, չի կարելի նրանց նա-
մակը ցոյց տալ:

ԵԳՈՐ. — Ինչի չէ, այ կնիկ նամակը վնւրդի է,
Սաշեն նետը խօսմ չտարաւ:

Փեփեւ. — Ինչ գլխին է տալի, էն թաւուր նա-
մակը, այ դրեց ստօլի վրայ, (Վերցնում է եւ տա-
լիս ՄԻՋԱ) համեցէք:

ՄԻՋԱ. — (Զարմացած): Կօլա ի՞նչ ես կարծում:

ԿՕԼԱ. — Իսկ և իոկ նրա գիրն է, և մեզ ոչինչ
էլ չի ասում:

ՄԻՋԱ. — Սպասիր, պէտք է որ նրա ձեռագիրը
ինձ մօտ լինի, (նայում է ծոցի տետրակին) իսկ և
իսկ. տեսնում եմ այդ անպիտանին. առանց մեզ
յայտնելու ծրագրներ է մշակում: Տեսնենք ինչպէս
Կհասնի նպատակին: Հայրիկ դուք փողը միք տանիլ:

ԵԳՈՐ. — Մաշ...

ՄԻՋԱ. — Փողի տեղ ուրիշ բան դրէք:

ԵԳՈՐ. — Վնցն թէ. իժում անիծածնիրը դուշ-
մնութիւն չանին: (Ապշած սրա նրա երեսին է նայում):

ՄԻՋԱ. — Ոչ, մենք նրանց այսօր ևս թ կձերբա-
կալենք, չենք թողնի որ ձեզ թշնամութիւն անեն,
գնանք տեսնենք այդ ի՞նչ տեսակ անարխիստներից են:

ԵԳՈՐ.—Գնանք, իս ձիր հոգուն մատաղ, լաւ վուխտի ոաստ էկաք: (Գնում են):

Տ Ե Ս Ի Լ XVI

(Փեփեկ միայնակ)

ՓԵՓԵԼ.—Քան վննց սիրտ արին, ու գնացին, իս էստի լամիս դողցնում իմ: Նետաւի ինչ արին, (մօտենում է լուսամուտին), դժւիլին ինչ է. բըռնիլ էստի ին բերում, վայմէ՛, իս էստի չլմ մնայ չէ: (Վահեցած քաշում է մի անկին):

Տ Ե Ս Ի Լ XVII

Սաշա, Միշա, Կոլա եւ Եգոր

Սաշա քաշլոյով, Միշա եւ Կոլա նրա թուերից ըննած:

ԵԳՈՐ.—Տօ մէ թողէք տեսնիմ, անք էտ ինչ թաւուր ջանաւարա վուր ինձ էս օրը գցից (քաշլոյով քաշում վայր է գցում): Վա՛հ... տեսաք, թո՛ւ երեսիտ, չիս ամաչում, գեղինը չիս մտնում, տօ աննամուս շան օրթի, տեսնում իմ այ կնիկ, էտ քոռացած աչքերտ բաց արա, վուր ասում իմ գուղ է, աւազակ է, չիս աւտում, թուրմէ անարխիստ էլ է էլի, վայ իս քո՛ւ... (ուզում է խփել չեն թողնում) տօ մէ թողիր վուտքիս տակը տամ է՛...

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

Վ Ե Ր Զ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0369526

56.917

